

Wymiar sprawiedliwości w Polsce - Perspektywa na najbliższą przyszłość cz. 3

Konferencja pt. „Wymiar sprawiedliwości w Polsce - Perspektywa na najbliższą przyszłość cz. 3” odbyła się 8 grudnia 2023 r. Wydarzenie to – podobnie jak w przypadku ubiegłorocznych edycji - współorganizowane było przez Naczelną Radę Adwokacką, Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych NRA, Uniwersytet Warszawski oraz Komisję Praw Człowieka NRA, Ośrodek Badawczy Adwokatury, zaś patronatu medialnego udzielił mu portal prawo.pl oraz Wolters Kluwer.

Tegoroczna, trzecia już edycja wpisała się w zapoczątkowany w 2021 roku cykl i stanowiła zwieńczenie dotychczasowych dyskusji naukowych o kształcie i kierunku reform wymiaru sprawiedliwości, które zyskały na aktualności wobec zmian zapoczątkowanych na skutek wyborów parlamentarnych z 15 października 2023 r.

Konferencja miała formę hybrydową z możliwością uczestnictwa osobistego w Warszawie w gmachu dawnej Biblioteki UW. Dostępna była także transmisja za pośrednictwem portalu YouTube. Wydarzenie skupiło łącznie ponad 150 osób.

Spotkanie rozpoczęło się od formalnego otwarcia konferencji przez adw. Dorotę Kulińską, dyrektor Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych NRA, prof. dr hab. Tomasza Giaro – dziekana Wydziału Prawa i Administracji UW oraz adw. Przemysława Rosatiego – prezesa NRA.

Na wstępie mec. Kulińska podziękowała osobom współtworzącym konferencję – prof. dr hab. Robertowi Grzeszczakowi, prof. UW dr hab. Tadeuszowi Zembrzuskiemu pełniącemu funkcję pełnomocnika dziekana ds. współpracy z samorządami prawniczymi oraz adw. Natalii Klimie-Piotrowskiej przewodniczącej Komisji Praw Człowieka przy NRA. W dalszej kolejności powitano przybyłych gości w tym m.in. prof. dr hab. Adama Strzembosza, posła dr Krzysztofa Śmiszka, prof. dr hab., SSN Karola Weitza, prof. dr hab. Marka Safjana czy prof. UG dr hab. Annę Machnikowską oraz prof. dr hab. Macieja Szpunara czy też prof. dr hab. Ewę Łętowską. Następnie głos zabrał prof. dr hab. Tomasz Giaro – dziekan WPIA UW, który wskazał, że od prawników oczekuje się rozsądnych rozwiązań także w zakresie wyzwań związanych z reformą systemu sądownictwa.

Głos przekazany został Prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej – Przemysławowi Rosatiemu, który podziękował organizatorom oraz podkreślił, że struktura konferencji odzwierciedla problemy, z którymi boryka się wymiar sprawiedliwości. Adw. Rosati zaakcentował także, że w centrum wszelkich reform powinien znajdować się obywatel i jego interes.

PANEL I

Po części otwierającej wydarzenie, rozpoczął się pierwszy z paneli zatytułowany „**Restytucja praworządności - konieczności i ograniczenia**”, podczas którego referaty wygłosił prof. UW dr hab. Ryszard Piotrowski oraz dr hab. Mikołaj Małecki. Za moderację dyskusji odpowiedzialny był prof. dr hab. Robert Grzeszczak.

We wstępie moderator podkreślił, że panel ma charakter wprowadzający i stanowi pewnego rodzaju bilans otwarcia. Pierwszy z prelegentów prof. UW dr hab. Ryszard Piotrowski przedstawił referat poświęcony konstytucyjnej tożsamości władzy sądowniczej, w którym zaznaczył, że istotnym elementem w sprawowaniu tego rodzaju władzy jest sumienie prawnicze, które powinno być także rozwijane w toku kształcenia uniwersyteckiego. Dr hab. Mikołaj Małecki omówił ustrojowe dylematy naprawy władzy sądowniczej. Podczas swojego referatu zaprezentował wybrane aspekty prawno-karne związane z funkcjonowaniem wadliwych składów orzekających. Po wystąpieniach prelegentów nastąpiła dyskusja. W jej ramach głos zabrał m.in. prof. dr hab. Adam Strzembosz wskazując, że

podejmując działania nakierowane na rozwiązanie problemów z praworządnością należy działać równolegle, reformując jednocześnie Trybunał Konstytucyjny, jak również Krajową Radę Sądownictwa, wyrażając tym samym wątpliwość co do akceptacji takich rozwiązań przez Prezydenta RP. Swoje stanowisko przedstawił także prof. UŚ dr hab. Krystian Markiewicz apelując do środowiska prawniczego i przedstawicieli Parlamentu o przygotowanie nowych rozwiązań ustawowych regulujących ustrój sądów powszechnych oraz funkcjonowanie KRS.

Część pierwsza konferencji została zwieńczona głosem prof. dr hab. Marka Safjana. W swojej wypowiedzi prof. Safjan zaznaczył, że w jego ocenie brak jest przeszkód do stwierdzenia na mocy uchwały Sejmu nieistnienia stosunku prawnego mianowania sędziów TK powołanych z rażącym naruszeniem standardów konstytucyjnych. Przed przerwą głos zabrał jeszcze prof. UG dr hab. Sławomir Steinborn oraz mec. Beata Czechowicz, która podkreśliła, że w codziennej pracy profesjonalnej pełnomocniczki towarzyszy jej poczucie bezsilności i zażenowania w związku z funkcjonowaniem tzw. „neo-sędziów” w krajowym systemie wymiaru sprawiedliwości. Po interesującej i wielowątkowej wymianie poglądów pomiędzy uczestnikami, nastąpiła krótka przerwa.

PANEL II

Drugi z paneli miał charakter dyskusji, wobec czego przyjął on odmienną formę od pierwszego z paneli. Skupiał się on wokół szerokokorozumianej problematyki postępowań cywilnych. Rolę moderatorki pełniła adw. dr Kamila Mrozek, zaś panelistami byli r.pr. prof. UW dr hab. Tadeusz Zembrzuski oraz adw. prof. UŁ dr hab. Robert Kulski. Głównymi obszarami rozważań uczestników panelu były kwestie instytucjonalne procesu cywilnego oraz restytucja standardów rzetelności procesu.

Na wstępie dyskutanci odnieśli się do kontekstu procesowego zmian ustrojowych. Prof. UW dr hab. Tadeusz Zembrzuski zwrócił uwagę na wątek nieistnienia orzeczeń podkreślając jego brak adekwatności do prawa cywilnego procesowego. W toku dyskusji prof. UŁ dr hab. Robert Kulski odniósł się także do nowelizacji KPC z 2015 r. konstatując, że częste zmiany przepisów doprowadziły do destabilizacji polskiej ustawy procesowej m.in. wprowadzając kazuistykę regulacji oraz brak spójności terminologicznej. W ramach podsumowania prelegenci zgodzili się, że w kwestii postępowań egzekucyjnych w świetle ostatnich zmian legislacyjnych doszło do procesualizacji tych postępowań.

Następnie rozpoczęła się część pytań do prelegentów, głos zabrał mec. Krzysztof Sokołowski formując wątpliwość co do składu orzeczniczego rozpoznającego apelację. Do kwestii tej odnieśli się paneliści wskazując, że kolegialność sprzyja rzetelności procesu. Zamykając tę część konferencji mec. Kulińska zasygnalizowała problem działalności nieprofesjonalnych pełnomocników i ich wpływu na bezpieczeństwo prawne obywateli. Do wyzwania tego odniosła się także adw. dr hab. Monika Haczkowska, przywołując przykład Włoch, gdzie obowiązek udziału profesjonalnego pełnomocnika występuje w pewnej kategorii spraw. Odnosząc się do sformułowanych pytań i wątpliwości prof. UW dr hab. Tadeusz Zembrzuski zaznaczył, że kodeks może stanowić narzędzie usprawniające proces cywilny, ale konieczna jest informatyzacja postępowania. Drugi z panelistów zauważył, że przymus adwokacko-radcowski powinien obowiązywać na poziomie Sądu Okręgowego oraz Apelacyjnego, nadto, prof. UŁ dr hab. Robert Kulski zgodził się z tezą przedmówcy co do wprowadzenia nowych technologii do wymiaru sprawiedliwości jako instrumentarium zwiększającego jego efektywność.

PANEL III

Trzeci z paneli rozpoczął się po przerwie lunchowej. Jego tematyka skupiona była na wyzwaniach wokół zagadnień procesowych w ramach materii karnej. Tak jak w przypadku drugiego z paneli miał on formę dyskusji zaś za jego moderację odpowiadała adw. dr Zuzanna Kulińska-Kępa.

W roli prelegentów przy stole prezydialnym zasiadali adw. prof. UJ dr hab. Dobrosława Szumiłko-Kulczycka oraz sędzia SA prof. UG dr hab. Sławomir Steinborn.

Pierwsza z części tego panelu stanowiła swoistą diagnozę stanu procesu karnego następnie prelegenci pochylili się nad próbą poszukiwania środków zaradczych. Jako pierwszy głos zabrał sędzia SA prof. UG dr hab. Sławomir Steinborn zauważając, że dochodzi do erozji gwarancyjnej funkcji prawa karnego i roli sądu jako gwaranta prawa jednostki. Druga z panelistek skonstatowała, że kolejne nowelizacje prawa karnego procesowego doprowadziły do jego dysharmonizacji i braku wewnętrznej spójności logicznej. Wraz z rozwojem dyskusji zauważano, że sędziom brakuje doświadczenia z praktyką funkcjonowania systemu sprawiedliwości chociażby w ramach czynności prowadzonych przez policję oraz problematyczny z perspektywy sędziów wydaje się być także czynnik psychologiczny.

Podsumowując, adw. prof. UJ dr hab. Dobrosława Szumiło-Kulczycka zaznaczyła, że rozszerzenie udziału czynnika ludzkiego w osobie ławników będzie oddziaływało pozytywnie na sprawność postępowań. Część pytań otworzył mec. Jarosław Ruchałowski kierując swoje wątpliwości do sędziego SA prof. UG dr hab. Sławomira Steinborna odnosząc się do automatyzmu stosowania tymczasowych aresztowań. Następnie, mec. Beata Czechowicz podkreśliła, że kuriozalna jest sytuacja, gdy ograniczona jest możliwość umorzenia postępowania, gdy pomimo obszernego materiału dowodowego na korzyść oskarżanego, istnieje także dowód obciążający. W ramach konkluzji, sędzia SA prof. UG dr hab. Sławomir Steinborn zaznaczył, że przedłużanie tymczasowego aresztowania powinno być warunkowane sprawnością postępowania przygotowawczego.

Zamykając wydarzenie prof. UW dr hab. Tadeusz Zembruski oraz adw. Dorota Kulińska podziękowali uczestnikom za udział oraz panelistom za interesujące dyskusje. Prof. UW dr hab. Tadeusz Zembruski, w opozycji do mec. Kulińskiej, nie zgodził się z tym, że nie będzie konieczna organizacja kolejnej edycji konferencji w nadchodzącym roku, akcentując, że najbliższy czas będzie niezwykle ciekawy z perspektywy reformy wymiaru sprawiedliwości wyrażając tym samym nadzieję, że przyszłoroczna konferencja będzie mogła stanowić forum rozważań o sukcesach, które uda się już odnieść.

dr Michał Lutek

Poniżej link do nagrania konferencji:

